

# Năm Trái, tay cày vô sản

Mặc Đông



(chân dung hình Chú Năm Trái. Người thật việc thật. Hình Sương Cao chụp tháng 2.2007 khi ông còn sống)

Dũi mặt vào cánh tay áo, cóc cần tay có sạch hay bẩn, Năm Trái ghénh mặt nheo trời coi sắp tới ngộ chưa để cửi nài cho con Mỡn con Cộ ra gặm chút ít cỏ non. Nghĩ cũng tội cho Mỡn bầu thọng ỳ ạch gần ngày mà gọng vào kéo cày cả buổi với Cộ.

Không có con Mỡn, con Cộ đời mình ra sao ngày hai bữa ra công, ra sức đổ mồ hôi nước mắt để ghi điểm đong lúa đổi gạo để mang dzề mà sống. Thế nhưng không đủ nuôi bầy con. Mẹ con thằng Phải thường là vậy đành húp cháo là cái chắc, tới mùa cày mà con Cộ cả sáng, hứng bắt tữ. Việc đời ầu cũng khó đoán, chỉ mần mò là cái chắc. Nhưng Cộ đâu có tay mà mò như mình.

Ừ nhỉ !

Năm Trái dụi mắt những giọt mồ hôi nhầy nhựa lăn xuống thái dương lỏn vào người xót cay vô cùng, già nua chùng ấy vẫn mang kiếp thân cày thuê cuốc mướn cả đời quanh quẩn không Cộ thì Mỡn sao khá nổi. Mặc kiếp thành bần nông, nhưng nghĩ cho cùng, cũng quý lắm rồi so với chú Mười Thềnh, Bốn Nhẽ mình còn dựa sức vào đôi bò này kiếm sống qua ngày cũng thuộc loại khá. Thời này!

Mờn à !

Vài hôm nữa Mờn sinh, còn mình Cộ chắc tao phải bắt thường cho nó kéo một mình bữa mấy sào ruộng sạ. Nếu ruộng đập cũng đỡ nhẹ cho con Cộ hơn đôi chút!

Năm Trái vượt nhẹ đầu con Mờn ra bề an ủi thân thiện cảm thông... Nhưng nào ai hiểu thấu được những suy nghĩ từ trong cõi lòng tan nát của Năm Trái!

Rồi đây, việc gì đến nó sẽ đến! Lo âu có ích gì cho tâm trí sức khỏe mà trong một xã hội mới bắt đầu sự tròng treó vào ngưỡng cửa *vô sản* bằng vào lối buộc mỗi người ta từng sợi dây thừng thắt buộc dạ dày qua lối mòn *hộ khẩu* xuất phát ngoài kia mề họ mang từ xứ *chêch* đưa công sang này phải không Mờn?

Ừ, mà cùng tao thắt lưng buộc bụng... để tiến lên!

Biết đâu chừng mình còn hơn hai anh em thằng Lẽo, thằng Đẹo ở chỗ Năm Trái không cô đơn, lân la Năm Trái còn có cặp bò để chăm sóc, cỏ rơm sớm hôm cho chúng, sáng chiều mưa nắng gĩa canh cánh ngoài đồng ngoài soi... Hễ có ai cần Năm Trái ra tay nghĩa hiệp giúp nhau những bần nông là gĩa ừ ngay, dầu chỉ trưa ấy sao cho cái bụng gĩa lót bỏ vào bao tử ít chén lưng lửng cơm nóng với vài khúc cá kho diu mắm ruốt là gĩa mừng thâm.

Dù nắng có cháy da nầm mặt, dù có mưa dầm, gió rét Năm Trái không sờn lòng nãn chí vát bữa, vát cày ra đồng ngày hai buổi.

Nói gì thì nói. Chung qui gia đình mấy miệng ăn phải nhờ tới gĩa. Phải thành thật mà nói là gĩa nhờ vào đôi bò. Mờn Cộ!

Có hôm trở trời, đổi gió. Năm Trái bác an bại hoại nằm liệt giường mấy ngày lười ăn biếng uống. Do dzậy không lừa đôi bò ra đồng gặm cỏ, nhai rạ như những hôm trời trong gió mát thường bữa. Hai anh em nhà họ Lẽo, Đẹo bén lén bắt mùi quần quơ tới dò thăm sự tình hư thực. Một tay vào tận giường Năm Trái đang nằm đã lã hỏi hang an ủi, tỉ tê đồng án nướng khoai. Một tay lân la vườn sau hiên bếp, bắt chuyện Mụ Trái gà heo nhảy nái dần dà quen mặt hỏi nào hồng ai hay chính mình.

Bà con lảng giềng, hàng xóm. Cóc cần xuất xứ!

-Ừ !

-Nhờ gĩa?

Năm Trái bất lực, Năm Trái thân còm cõi đôi tay gầy guộc, đôi mắt già nua quạ quạng nhìn nhá nhem, mò sao một vợ lòi ra mấy người con tuổi đời còn chập chững, có đứa còn bú mớm, chỉ có thằng Phải còn sai vặt qua bữa, nhưng từ ngày giải phóng tới nay thằng này mê hồn trận nhập bọn vào du kích thôn xã gì đó có khi nào nó có ở nhà đâu

mà gã sai vặt này nọ như trước thời chế độ cũ, chỉ đánh hơi khi mẹ nó xông nổi là tấp về ráo chén rồi đá lẳng ra ngủ khi! Có hôm kéo cả bọn về làm hao hụt dò gạo, thế mà có tuần còn mót vét xúc bỏ vào ruột gế khoe mẹ nó “Đồng chí” đi công tác quét sạch tàn quân... mỹ ngụy mới oai chứ!

Nghe đâu nó trôi lean phong chức làm đội trưởng du kích du kích gì đó qua mấy bận công tác hăng say với chiến dịch “quét sạch tàn quân”

Đời cha, đời ông đã quá tổn nghe nói là vậy nhưng gã đã nếm mùi cay nghiệt thói tha trí trá cái bọn lưu manh ba trợn nay rồi ! Nếu tính từ thời chín năm kháng chiến sơ sơ vậy thôi.

Năm Trái “đít-lớm” nho chùm chớ bỏ sao ! Đừng nhè tay cày mà khi để.

Thằng Phải về làng lên giọng kẻ cả đọc chỉ thị, nghị quyết đảng, nhà nước nhân dân ta đang chuẩn bị tiến lên hợp tác xã chủ nghĩa, nông dân bà con ta thật sự làm chủ ruộng đất. Ngay cả trâu bò heo gà... Ai có gì khai báo đăng ký càng sớm càng tốt!

Ai tiên phong đi trước đăng ký đảng và nhà nước ta sẽ tuyên dương anh hùng vô sản,,,!

Tới đây đồng chí Đội Trưởng Phải khựng lại, hai tay vỗ mạnh xuống mặt bàn:

Bộp! Bộp...!

Tiếp theo sau tiếng vỗ tay bằng một trận cười phách lối nheo toẹt hàm răng dzàng chống giọng còn nguyên trên mồm những bọt nước miếng hôi hám lải nhải bung rời...

Hắn vội đưa tay lên gạt ngang bọt nước còn đọng trên mồm trên mét bằng cánh tay áo màu cút ngựa Nam Định.

Hắn bung gân bung cổ nói lớn. “Đảng nhà nước và nhân dân thôn “...” tuyên dương đồng chí vô sản Trần thị Gái đã tích cực đóng góp cho đội ta bầy gà vừa nháy nái...

Nhẽ ra, đảng và nhà nước ta chưa chuẩn bị tiếp thu vội. Nhưng vì công tác khẩn cấp để yểm trợ hậu cần mang lương thực bồi dưỡng hộ lý cho đồng chí *bí như Hình Chi Mô* về thôn ta tham quan, chợ búa vào giờ trưa chưa nhóm họp nên ban trợ lý ra công cùng với bà Trần thị Gái nhóm lửa luộc cháo cả ba con mái tơ dâng lên đồng chí trung ương xơi tạm lót dạ qua đêm. Một lần nữa Nhân danh đội trưởng thôn... Tôi tuyên dương bà Trần...

Có người gương cổ há mồm mắc gió...!

Bớ bà con ơi!

- Bà Năm mắc gió bà con ơi!

-Mẹ đồng chí đội trưởng..g bị phong bắc ác khẩu, đồng c..hí... ơi !

Ai la ó phá hoại cuộc mét tin đảng ta?

Các đồng chí đội viên khẩn trương “quét sạch” tàn dư mỹ nguy đưa vào trại chờ lệnh thượng cấp!

Ồn định an ninh *hội giường*! Ổn định...

Ba hôm qua bà Năm Trái ám ức bực bội cửa mình, lũng bùng phát khùng chửi bới bọn ăn trộm ăn cướp đột nhập vào nhà bà bắt trộm ba con gà mái tơ mà bà Năm Trái kĩ ka kĩ kum nuôi dưỡng bấy gà để dành tới ngày giỗ bà ngoại thằng Phải tháng tới, *bây giờ* bà không biết tính làm sao lo cho ngày cúng sắp tới nơi mà ba con gà đã mất toi. Oan nghiệt chi mà rở tới nhà này ăn trộm của mồ hôi nước mắt kẻ nghèo khó lam lụng ngày tấ mắt tối... Bớ giờ ời là dzời !

Bà Năm Trái chửi đổng cả làng trên xuống xóm dưới ai ngheo qua cũng rợn tóc gáy vì:

Bà là mẹ chiến sĩ sinh ra hai kiện tướng mới phong chức anh hùng trong làng ta. Hết chiến tranh yên xóm yên làng không còn tiếng súng, tiếng đạn nữa sao lại bây giờ lại có bọn cướp, bọn trộm vào nhà cướp của bắt gà xúc gạo khơi khơi không tính người.

“Ai ơi ghi nhớ điều này  
cướp đêm giặc hồ cướp ngày đảng ta!”

Bà Năm Trái nghe ai đó thường ngâm nga câu vè trên. Bây giờ bà nghĩ lại cho hoàn cảnh bà thật là thấm thía.

Ấy chưa kể đến con Lài mới chừng mười bảy tuổi rưỡi, mà đã nhảy cà nhồng cà nhót tối ngày! Nào là họp tổ, họp đoàn, họp đít gì đâu cả ngày lẫn đêm nhao nháo, có đêm về tới khuya lơ khuya lác làm mục nó trông ngóng sốt ruột sốt gan. Có lần gặp buổi trời mưa ướt cả quần, cả áo chưa phơi khô ráo tron nó lén chơm quần mẹ nó trông vào đi họp tiếp liên tuồng.

Có lần mục nó bực bội la rầy cau có lúc tìm cái quần lãnh sa toanh biển đâu mất. Nhẽ ra thì cô Lài chơm đi diện họp đoàn ca múa!

Bà cần nhằn lằm bằm qua câu:

“Năm bán ba thước vải trơn,  
làm sao che đù ‘*cón lài... hời ô... !*’ (nói lái)

Và, những tưởng khổ nghèo thương kẻ khốn, ai ngờ xó chợ chẳng nương nhau!

Thưa Ông Bà đồng chí Năm Trái!

Tôi nhân danh đảng và nhà nước ta đến đây trước là tham quan vùng đất anh hùng chống Mỹ, Ngụy, sau viếng thăm ông bà. Và, được lệnh thượng cấp xin long trọng tác hợp nữ đồng chí Nguyễn thị Lại, bí danh Cồn-Lài cho đồng chí xã đội trưởng xã ta là Trần Cai, bí danh Cai-Dù.

Thưa hai ông bà đồng/c sui gái. Với, đảng ta lúc nào cũng coi dân là phụ mẫu chi dân kết thân các đội viên thành một mái ấm gia đình lớn, tạo hướng đi tới hạnh phúc mà Bác và Đảng đã dày công xây dựng nên nghĩa vợ tình chồng bằng sự chỉ đạo thông lệ:

-Bên nhà hàng trai mà đại diện cốt chính của từng cơ quan liên đới chịu trách nhiệm tổ chức lễ cưới hỏi sao cho đơn giản bằng vào một cuộc: Liên hoan trà bánh đơn sơ là đủ.

-Bên nhà hàng gái mà đại diện cốt chính là cha mẹ cô dâu liên đới chịu trách nhiệm tổ chức lễ đưa cô dâu sang nhà chồng đảng ta sao cho sự đơn giản mà xã hội chủ nghĩa ta sự cần kiệm là điều tiên quyết: Cũng liên hoan trà bánh, tránh sự rườm rà xa xỉ phẩm.

Bò heo gà vịt là những thứ nhu yếu. Ta cần sung vào hợp tác xã để làm bổ dưỡng cho đảng.

Ai xa hoa phung phí kiêu cộ theo lối tư bản hóa sẽ bị sa thải đưa vào trại cải tạo học tập để chấn chỉnh tập tục chính sách lễ cưới hỏi của trai gái qua sự chỉ đạo thuần phong mỹ tục của Đảng và Bác ta đề ra!

-Để phát huy thành tích của chàng rể đảng ta: Đồng/c Cai Dù và cô dâu đồng/c Cồn-Lài. Xin mời đồng/c đội trưởng Nguyễn Ken, bí danh Ken Đu tiến vào hội trường tuyên đọc công trạng thành tích chống mỹ cứu nước của hai đồng chí Cai-Dù và Cồn-Lài.

-Sau cùng lễ tuyên dương hai ông bà Đồng/c Năm Trái... đảng và nhà nước ta hoan hô sự tình yêu xã hội trong sáng do đảng ta đứng ra chủ hôn kết hợp. Tiện bề sắp xếp nghi thức mà Bác Hồ dĩ đại đã dạy, xin mời hai ông bà đồng/c Năm Trái ra trước di ảnh của Hồ chủ tịch đọc bản chiếu chỉ tác hợp cho hai đồng chí cô dâu và chú rể để chính thức là vợ chồng con cháu của *bác* ăn ở muôn năm! Cùng đảng ta muôn năm !

-Năm Trái lệnh khệnh đứng dậy...!

-Năm Trái quy xuống bất thần mặt mày tá quả tối tăm... Tay trái chống đất lom khom bò tới chỗ mục vợ tử tê ngất nghẹn.

Thường ngày gã ít khi có dịp tử tê hủ hi bên mục vì một nhẽ dễ hiểu, ngày tối mặt tất bên con cộ con mớn, ngoài ruộng ngoài vườn.

Trừ khi mẹ có nhu cầu tối lửa tắt đèn là gã lên sạp trả bài, có lần gã mệt như không chịu nổi sức hồi xuân của mẹ.

-Nhưng hôm nay ngoại lệ,

-gã thút thít hai hàng lệ nóng lăn xuống đôi gò má hốc hác già nua của gã,

-gã mếu máo nói không ra lời,

-gã lập bập không thành tiếng.

Con tzuì nó theo bè theo đảng nó hại tzuì. Rồi!

-Bà nó ơi!

-Mởn ơi Mởn kỳ này tao đi toi rồi.

-Cộ ơi!

Năm Trái ngẫm nghĩ:

“Gái Miền Trung như cành dương liễu,

Trai Miền Bắc như củ khoai sùng.

Cái đùng kết nghĩa vợ chồng không khùng cũng điên...”

Chưa tròn một tuần, tính từ ngày tuyên dương lễ cưới. Cón Lài nệ nạ lón lén lê gót dzề, phụng phịu với bà Năm. Đòi ăn chua, ăn ngọt đủ thứ!

Bà Năm Trái bủ môi lườm tránh đánh trống lảng sang kê lể bày gà!

Cón Lài nghe dừng tiếng bắc tiếng chài từ lòng thương vô cớ của người mẹ. Cô nói:

-Mẹ ơi...! Nuôi mấy con gà tơ đó để dành cho con tháng tới con dzề nằm rạ mà ăn sanh để cho có sữa cháu bú... nghe Mẹ!

Tháng tới con đẻ rồi... Mẹ à!

Bà Năm dzường cổ nheo mắt sang bờ đậu bụt. Ngao ngán!

-Me cưng của con!

-Me nói dzùm con nha mẹ. Nói Cha rảnh tay dọn sạch lót cho con cái giường tre để tháng tới con dzề mà nằm đẻ nghe Ma!

Bà Năm nghe tiếng ... đẻ tháng tới! Bà mắt hồn lạc đĩa như muốn xỉu thì:

-Ba Đẽo tới hồi nào mà kê nê đứng sau lưng bên cạnh Mẹ Trái chả hay, nhưng khi nghe Ba Đẽo nói:

-Úi chu choa...! Mẹ có chữa ai sao mà tháng tới Nẫu đẻ...! Tròi quớt ơi... Mẹ Trái phê quá ta!

-Đừng... Đừng...! Của nợ nẫu nào đó đừng đổ quạ lên đầu nẫu tzuì nha... Mẹ!

Cái bản mặt của ông giời trời lên gác lửng đọt tre làng. Nắng hanh vàng xen kẽ xối xuống lối mòn, men ra sau vườn ôm râm rang những tàu lá chuối xanh lơ, cành non Ô mai vừa

chớm những nụ hoa thơm thoảng, quện với bông măng cầu, dú sữa... Cho ta một bầu không khí trong làng đầy hương vị động nội hương quê. Cuối góc trái là cái chuồng bò mái lợp tranh như mái nhà Năm Trái đang ở. Nơi ấy như là một chung cư chia phần ra hai gác tía. Một nơi nuôi dưỡng đôi tình muôn thuở của Mỏn-Cộ. Mà mấy đời nhà Năm Trái cuu mang. Tuổi đời của Mỏn nhỏ hơn tuổi con Cộ chừng đầu năm, bảy tuổi là chừng. Nhưng trông con Cộ. Qua bộ lông, nước da rất mượt vờn vỏi với cái ụ tròn úm trên cổ đầu con Cộ nhô lên như là thách thức ai đấy cho sự cường tráng sung mãn có đó. Và, với cặp sừng chù dù nhô ra như hai bụi măng búp gặp phải mùa măng mọc dương lên chắc hẳn trước sự thách đó ai đấy hãy coi chừng cặp sừng của nó. Nếu nó thấy cần ra oai bảo vệ!

Với Cộ, khi mà ra oai gặp phải đối thủ ngé xuân môn môn vào xuân chịu nhảy Cộ. Là tuyệt chiêu cho ra đời một con Nu truyền giống có một không hai. Nếu như mà Nẫu nào đó muốn đặt hàng trước, con Cộ Năm Trái sẽ làm theo toa cho ra một cô công chúa diễm lệ như nàng tiên bốn chân cao, dài dáng trần thướt tha mỹ miều. Không thua kém giống bò nào ở Rừng-Mốc! Là thế.

Lay quay lay chùi dọn sạch những chỗ còn lại của con ngé vừa mới chào đời lúc khuya. Từng những như bà mẹ đời người đứng ra cáng đáng chu toàn về việc sinh đẻ cho người. Năm Trai, bác đắc dĩ xoắn tay áo lên khi con Mỏn lâm bồn rống chuồng. Đầu vào đó mẹ tròn con vuông... ngé Nu chào đời cất tiếng be he. Sáng ấy trời âm trong!

Mụ Trái vùi vờn ra chuồng kêu nạt như kẻ sở nái mắng miết giục Nam Trái vào bếp lên mâm. Cơm đã chín, canh rau tập tằn nấu cá trắng bay mùi đồng bắt miệng. Xong bữa,

Năm Trái ra dò nước mức uống ừng ực cạn gáo, Năm Trái mức xối mấy gáo nữa đổ tron xuống chân trần. Mát rượi qua lưng vào nhà.

Hai Lẽo bĩnh bồm đứng áng binh ở cửa hiên, nơi gần sạp lót gếp mấy miếng váng mun cũ kỹ bao đời. Có chỗ một găm, nhấm lem lỏ vài nơi tích tụ bụi thời gian khẳng biến thể.

-Chào anh Năm. Hai Lẽo cười nộ đưa tay ra bắt.

Năm Trái rụt rè tay trong tay còn dúit trong túi áo vải thô bạc màu sòn chỉ không gian nhỏ. Tết rách một phần đời mà mụ Trái chưa khâu vá lại kiếp trong mùa Tết năm rồi. Xuân qua!

-Nè, cái vụ đôi bò mà tzui đề nghị Năm Trái tính gọn xong chưa!

Tính với toán cái thá gì xong hay chưa xong! Sáng này nó hạ sinh ngé Nu bụ bẫm thí bà. Mừng quá như trời cho tzui trúng số!

-Dzậy thì, Năm Trái chơi trò nuốt nước dãi nín thở qua sông. Sống bám!

Thằng này thiết... chán sống hay sao mà nổi khùng lên đòi mua đôi bò cùng tzui dắt đi... Trong khi đó gã Lèo hồng có một xu ten luông lung. Ngày ngày nhònh nhònh ta bà làng trên xóm dưới hễ đáng mùi ai có cỗ là bèn lén xề đít vào dự ké.

-Tzui hỏi mua giá cả đâu đó xong việc tzui giao trả một cách sòng phẳng. Bằng vào đó Năm Trái tự dung cho không họ đó nhen! Hợp tác xã... trâu bò.  
Hai Lèo đứng dậy phui đít đi ra cái ào. Mụ Trái kênh càng bung âm trà ra hiên.

-Úi choa...! Mắc công tzui dụi mắt chổng mông quá giờ để thổi, đun ấm nước cho sôi mà pha ấm trà lá dứa, lá dẻ, lá ổi cho hai ông uống bàn chuyện... bán trao đổi tác!

-Mẹ kiếp! Ông nói cái chi chi mà anh Hai Lèo tzui bỏ đi cái lèo... Thế nhi!  
-Mẹ kiếp! Con Lài tháng tới nó dzề đây... đê. Ông đừng nói bận lo mẹ con Mỡn nha!

Đêm hôm qua mất ngủ vì dậy sớm lo cho con Mỡn, con ghé Nu. Nên đêm rồi Năm Trái ngủ hơi nướng mặt trời lên hồi nào hồng hay.  
Sáng ra vườn hơi trẻ như mọi bữa. Năm Trái bước chậm, chậm chậm tới góc chuồng. Cổng chuồng mở tung, văng vãi đòng cài công ngỗng ngang. Mỡn-Cộ, ghé Nu không tay sao gỡ cổng gài ba bốn bận của Năm Trái mà ra đi biệt.

Mất tắm!

Sau ba mươi lăm năm. Vợ chồng Sương Cao về thăm nhà, thăm quê. Hay tin Năm Trái ăn cỗ của nhà cha mẹ nàng, Năm Trái vì đói quá nuốt chửng vội cái bánh ít lá gai nên mắc ngen nơi cổ họng trũng mất xuôi tay. Thế mà còn thì thầm mấy lời thương:

-Thương con Sương thương đáo đê từ chỗ vô thường,  
nơi Tây phương cực lạc ấy Sương sương đầy hạnh phúc!  
Cho Chú gọi lời sang trải lòng thương cháu miền trường... giàu sang.

Nay ta lìa bỏ cái cày cái cuốc rời đồng nội, Chỗ tạm này chỉ trú ngụ qua đêm. Tối!  
Ta đến rồi nơi địa chỉ mới miền trường, Mà nơi ấy mới thật sự là căn nhà nội trú vĩnh viễn trong ta.

Mặc Đông

Ghi chú:

TU VU to me show details 3:36 AM (11hours ago)  
[newvietart@gmail.com](mailto:newvietart@gmail.com)

To: Mac.Dong Nguyen <macdong.nguyen@gmail.com

BÀI NÀY LẠI CÀNG KHÓ KHĂN HƠN BÀI TRƯỚC.



2011/9/13 Mac.Dong Nguyen <macdong.nguyen@gmail.com